

1. 1975

1. Thrilla in Manila

Benaming voor de strijd om de wereldtitel boksen in het zwaargewicht tussen Mohammed Ali en Joe Frazier, gebaseerd op een uitdagende rijm van Ali: It will be a killa and a thrilla and a chilla, when I get that gorilla in Manila.

2. Normaal

Deze Achterhoekse popgroep had op 8 mei het eerste grote optreden in Lochem. Ze speelden ook Engelstalig, maar een bluesnummer over een mooie stoelgang, de Drieteri-je Blues genaamd, sloeg in als een bom. Sindsdien werd alleen nog in het Achterhoeks gezongen.

3. Wim Leeman

Politieagent die op 1 december als eerste de sleutel ontving van een van de acht tijdelijke houten woningen in de nieuwe stad Almere.

4. Eppo

In 1974 kregen stripauteurs Martin Lodewijk en Peter de Smet in de kroeg het idee om de stripweekbladen Sjors en Pep vanwege teruglopende oplage samen te voegen. De directie ging akkoord met hun plan, wat in oktober leidde tot het nieuwe stripblad Eppo.

5. Monty Python and the Holy Grail

Vanwege het beperkte budget kon men geen echte paarden inzetten in deze film, zodat men met halve kokosnoten paardengetrappel nabootste.

6. Wallace Smith Broecker

Amerikaans aardwetenschapper, die een artikel publiceerde over klimaatverandering. De term 'global warming' vond daarbij voor het eerst ingang bij het grote publiek.

7. De Nachtwacht

Op 14 september bracht een verwarde man met twaalf steken met een gekarteld mes grote schade toe aan dit beroemde schilderij van Rembrandt, dat een schutterscompagnie uitbeeldt.

8. Henny Huisman

Was drummer bij Lucifer, die op 18 maart optrad bij Van Oekel's Discohoek. Voor Huisman was dat zijn eerste televisieoptreden. Van Oekel was befaamd om zijn uitroep 'Ik ben ook maar een gewone boerenlul' en de catchphrase 'Reeds'.

9. Jaws

De nadering van de haai wordt in deze film voorgesteld door een ostinato van twee noten. Dit thema was zo eenvoudig dat regisseur Spielberg eerst dacht aan een grap van de componist.

10. Tiede Herrema

Nederlandse zakenman, die in het Ierse graafschap Limerick ontvoerd werd door twee leden van een afsplitsing van de IRA. Bij zijn bevrijding kreeg hij van een van zijn ontvoerders de kogel waarmee hij onder schot was genomen mee als souvenir.

2. Ruiten troef

Schotland. De Schotse ruit (tartan) is hét symbool van dit land.

1. Alexander Graham Bell

Schots-Amerikaans uitvinder, die op 14 februari een octrooiaanvraag indiende voor zijn telefoon. Daarmee was hij zijn concurrent Elisha Gray net voor.

2. The Bonnie Earl O'Moray

Dit gedicht bevat de passage 'They have slain the Earl o' Moray/ And layd him on the green'. De Amerikaanse schrijfster Sylvia Wright verstond dat laatste abusievelijk als 'And Lady Mondegreen'. Zij muntte de term 'mondegreen' voor dit soort misverstane teksten.

3. Munro bagging

Benaming voor het beklimmen van alle 283 'munro's': Schotse bergen van 3000 feet of hoger. De naam verwijst naar Hugh Munro, die als eerste deze bergen in kaart bracht.

4. Glenfinnanviaduct

Spoorviaduct met 21 bogen bij Glenfinnan. Het viaduct komt in vier van de Harry Potterfilms voor en wordt ook de 'Harry Potterbrug' genoemd.

5. Gardyloo

Letterlijk: 'pas op: water!' (van het Franse 'garde l'eau'). Dit was een waarschuwing wanneer in de oude stad van Edinburgh 'afvalwater' vanuit een bovenverdieping op straat werd gekiept.

6. Great Glen Fault

Lange en rechte geologische breuk die dwars door Schotland loopt van het zuidwesten naar het noordoosten.

7. Sean Connery

Acteur die in zijn jonge jaren melkboer was en later in zes films speelde als geheim agent 007.

8. Gallery of Modern Art

Museum voor moderne kunst in Glasgow. Het ruitersstandbeeld van de hertog van Wellington voor het museum heeft vaak een verkeerskegel op zijn hoofd.

9. John O'Groats

Dorp in het uiterste noordoosten van het vasteland van Schotland. De naam zou ontleend zijn aan de Hollander Jan de Groot, die in 1496 het veerrecht verkreeg tussen het Schotse vasteland en de Orkaden.

10. West Highland Way

Langeafstandswandelroute in Schotland tussen Milngavie en Fort William. Vlakbij het eindpunt in Fort William staat het standbeeld 'Man with sore feet'.

3. Binnengerold. Als wie?

Debuutrollen van Nederlandse acteurs/actrices.

1. Olga Stapels

Monique van de Ven in 'Turks fruit' (1972). Ze pikt een lifter op, met wie ze een romance beleeft en korte tijd later trouwt.

2. Carolien Sanders

Marina de Graaf in 'Het debuut' (1977). Ze krijgt als 14-jarige een relatie met de 41-jarige Hugo.

3. Marie Bovenkamp

Renée Soutendijk in Pastorale 1943 (1978). Ze krijgt een verhouding met een onderduiker bij haar ouders in huis. Als dat uitgaat, legt ze het aan met de oudste zoon van een NSB-drogist.

4. Joep Meloen

André van Duin in 'Ik ben Joep Meloen' (1981). Een onsuccesvolle pianostemmer/componist die eerst zelfmoord wil plegen, maar later in Amerika een nieuw bestaan opbouwt.

5. Ciske Vrijmoeth

Danny de Munk in 'Ciske de Rat' (1984). Als zijn moeder het boek 'Gullivers reizen' verscheurt, dat van zijn overleden vriend Dorus was geweest, steekt hij haar in een vlaag van woede dood met een mes.

6. Anton Steenwijk

Marc van Uchelen als de jonge Anton Steenwijk in 'De aanslag' (1986). Als begin 1945 voor het huis van de burens een foute politiemans wordt doodgeschoten door het verzet, ziet hij hoe de burens het lijk voor zijn huis neerleggen.

7. Abel

Alex van Warmerdam in 'Abel' (1986). Een 31-jarige man die al jarenlang niet meer buiten is geweest en probeert om vliegen in volle vlucht met een schaar doormidden te knippen.

8. Saskia Wagter

Johanna ter Steege in 'Sporloos' (1988). Als ze bij een benzinepomp inkopen gaat doen, verdwijnt ze sporloos.

9. Daantje Zuidewind

Kim van Kooten in 'Zusje' (1995). Broer Martijn is geobsedeerd door haar en filmt haar voortdurend met een videocamera.

10. Stella (Esther, Lucy, secretaresse en dokter)

Lotte Verbeek in 'Links' (2009). Zij is de vriendin van Dexter de Man, die haar in een vijftal verschillende personages ziet.

4. De appel valt niet ver van de boom. Welke appel?

Kind dat in de voetsporen van een ouder treedt.

1. Nico Rosberg

Boom: Keke Rosberg: een Fins autocoureur. Werd wereldkampioen Formule 1 in 1982.

Appel: Nico Rosberg. Heeft naast de Finse ook de Duitse nationaliteit van zijn moeder en racete onder de Duitse vlag. Werd in 2016 wereldkampioen Formule 1, maar kondigde nog geen week later aan dat hij stopte als Formule 1-coureur.

2. André Hazes jr.

Boom: André Hazes sr. Had in 1976 als eerste hit 'Eenzame kerst'.

Appel: André Hazes jr. In 2016 verscheen zijn vierde album, getiteld 'Leef'.

3. Irène Joliot-Curie

Boom: Marie Curie. Ontdekte de elementen polonium en radium en won tweemaal de Nobelprijs (1903, met haar man, voor natuurkunde, in 1911 voor scheikunde).

Appel: Irène Joliot-Curie. Dochter van Pierre en Marie Curie. Won in 1935 de Nobelprijs voor scheikunde voor haar ontdekking van kunstmatige radioactiviteit.

4. Jordi Cruijff

Boom: Johan Cruijff. Een van zijn bijnamen was 'El Salvador' (De verlosser). Bekende uitspraken van hem: "Elk nadeel heb z'n voordeel" en "Je gaat het pas zien als je het doorhebt."

Appel: Jordi Cruijff. Werd vernoemd naar de Catalaanse beschermheilige Sant Jordi.

5. Johann Strauss jr.

Boom: Johann Strauss sr. werd beroemd door de Radetzkymars, opgedragen aan generaal Josef Radetzky. Schreef veel walsen.

Appel: Johann Straus jr. componeerde veel walsen en operettes. Dankzij hem werd de Weense wals heel populair; hij stond bekend als 'de walskoning'.

6. Pieter Bruegel de Jonge

Boom: Pieter Bruegel de Oude. Stond bekend als de 'Boeren-Bruegel'. Werd door het grote publiek ten onrechte vaak gezien als lolbroek en Vlaamse-kermisfiguur.

Appel: Pieter Bruegel de Jonge. Stond bekend als de 'Helse Bruegel'. Maakte meerdere kopieën van werk van zijn vader, zoals 'Volkstelling te Bethlehem' en 'De vogelval'. Ook zijn Boerenbruiloft

werd geïnspireerd door een schilderij van zijn vader.

De vader schreef zijn eigen naam als 'Bruegel', zijn zoon als 'Brueghel'.

7. Lily-Rose Depp

Boom: Vanessa Paradis. Zangeres en actrice. Promootte het parfum Coco voor modehuis Chanel met een iconische reclamespot in een kooi.

Appel: Lily-Rose Depp, dochter van Johnny Depp en Vanessa Paradis. Actrice en promootte als model Chanel. Was een jaar ouder dan haar moeder toen zij haar carrière begon.

8. Mathieu van der Poel

Boom: Adrie van der Poel. Won zes wielerklassiekers en werd wereldkampioen veldrijden in 1996.

Appel: Mathieu van der Poel. Komt uit in meerdere disciplines: veldrijden, baanwielrennen, mountainbiken en gravelfietsen. Ontving 4 keer de titel Koning Winter als beste veldrijder van het voorbije seizoen.

9. Justin Trudeau

Boom: Pierre Trudeau. Was tweemaal premier van Canada. Droeg altijd een rode roos in zijn revers.

Appel: Justin Trudeau. Was ook premier van Canada. Heeft een tatoeage met een wereldbol en beschouwt zichzelf feminist.

10. Romy Monteiro

Boom: Antje Monteiro. Speelde in de musicals 'Mamma Mia!' en 'Cats'.

Appel: Romy Monteiro. Speelde in de musical 'The Bodyguard' en is sinds 2021 te zien in 'Goede tijden, slechte tijden'.

5. Typisch

Typetjes van André van Duin.

1. Willempie
2. Meneer de Bok / Arie de Bok
3. Flip Fluitketel
4. Ep Oorklep
5. Meneer van Beenen / Wout van Beenen
6. Piet Konijn
7. Koos Grandioos
8. (De) Pizzaman
9. Meneer Wijdbeens / Jan Wijdbeens
10. Gerard van Bezij

6. Vlooiencircus, het einde! Wie of wat?

Verdwenen voorwerpen of personen. De titel verwijst naar de slotregel van 'Vlooiencircus' van het Cocktail Trio: "Die zien we nooit meer terug!"

1. Helm van Coțofenești

Gouden helm uit de 5e eeuw voor Christus, die in 1928 werd gevonden in een Roemeens dorp en een tijdlang als speelgoed en waterbak voor kippen werd gebruikt. In 1929 werd hij geschonken aan het Nationaal Museum van Oudheden. In januari 2025 werd de helm gestolen uit het Drents Museum in Assen en is sindsdien spoorloos.

2. Michael Rockefeller

Zoon van gouverneur Nelson Rockefeller, die in 1961 verdween tijdens een expeditie in het zuidwesten van Nieuw-Guinea. Het vermoeden is dat hij is verdronken. Er zijn echter ook verhalen dat hij is opgegeten of opgenomen door een stam.

3. Amelia Earhart

Amerikaanse pilote begon in 1937 met navigator Fred Noonan aan een poging om als eerste rond de wereld te vliegen, maar kort voor een stop op Howland Island verdwenen ze spoorloos. Het laatste wat ze doorgaven, was dat ze op positielijn 157 337 zaten.

4. De rechtvaardige rechters

Benaming voor een linkerpaneel van 'Het Lam Gods', een schilderij van gebroeders Van Eyck. Het paneel werd in 1934 gestolen uit de Sint-Baafskathedraal in Gent. Aan de achterkant is in grisaille Johannes de Doper afgebeeld.

5. Henri Van Straten

Antwerpse graficus-schilder, die behoorde tot de bekende Vijf, die na de Eerste Wereldoorlog de Vlaamse houtsnijkunst vernieuwden. Bij de bevrijding van Merksem op 7 september 1944 verdween hij terwijl hij onderweg was naar zijn bungalow met atelier 'de Geuzenback'.

6. Christus in de storm op het Meer van Galilea

Het enige bekende zeegezicht van Rembrandt, waarop hijzelf staat afgebeeld als opvarende die een touw grijpt terwijl hij zijn muts vasthoudt. Het werd in 1990 gestolen uit een museum in Boston en is sindsdien spoorloos.

7. Paard en ruiter

Bronzen beeld van Floyd DeWitt, dat van 1978 tot 1985 stond in het Park Darwin in Amsterdam-Oost en daarna ontvreemd werd.

8. Joshua Slocum

Canadees zeeman, die tussen 1895 en 1898 als eerste solo rond de wereld voer. Hierover schreef hij in 1900 een boek, dat een bestseller werd. In 1909 vertrok hij met het schip de Spray voor een reis naar West-Indië; daarna werd niets meer van hem vernomen.

9. Reimerswaal

Voormalige stad op Zuid-Beveland, sinds begin achttiende eeuw een verdrongen stad. De overblijfselen van dit 'Pompeii van Nederland' zijn sinds 2017 archeologisch rijksmonument.

10. De excommunicatie van Uriel da Costa

Schilderij van Meijer de Haan uit 1897, die daaraan 8 jaar had gewerkt. Hij werd beïnvloed door de School van Pont-Aven (de groep 'Les Nabis'), waar hij de bijnaam 'le nabi hollandais' had. Het schilderij is al lange tijd spoorloos verdwenen.

7. Eva's

De eerste vrouwen die een bepaalde opmerkelijke prestatie verrichten.

1. Madam C.J. Walker

Verdiende veel geld met de verkoop van cosmetica en haarproducten en werd op die manier de eerste vrouwelijke selfmade miljonair.

2. Jacqueline Cochran

Amerikaanse pilote die als eerste vrouw sneller dan het geluid vloog.

3. Alice Guy-Blaché

Eerste vrouwelijke filmregisseur. Ze maakte in 1896 haar eerste film: La Fée aux Choux, een fantasieverhaal van 51 seconden (23 meter film) over een fee die baby's uit kolen ter wereld kan brengen. Ze was hierna 10 jaar lang de enige filmregisseur van een fictiefilm ter wereld.

4. Gertrude Ederle

Zwom als eerste vrouw over het Kanaal in een tijd van 14.30 uur. Het oude record (16.33 uur), in 1923 gevestigd door de Argentijn Enrique Tirabocchi, verbeterde ze daarmee met bijna 2 uur.

5. Marie Curie

Won als eerste vrouw een Nobelprijs. Ze onderzocht in 1897 voor haar promotie het verschijnsel uraniumstralen. Ze ontdekte later dat die stralen een eigenschap waren van de atoomkern en gaf daaraan de naam 'radioactiviteit'.

6. Jikke Gaastra

Nederlands schaatsster, die in 1912 als eerste vrouw de Elfstedentocht reed. In Sneek, de voorlaatste stad op de route, mocht ze niet verder rijden omdat dat te gevaarlijk was. Toch kreeg iedereen die tot Sneek was gekomen een Elfstedenkruisje.

7. Jodie Whittaker

Britse actrice, die in 2017 de eerste vrouwelijke vertolker werd van het titelpersonage in de sciencefictionserie Doctor Who. Ze was daarmee de dertiende die dit personage speelde.

8. Edurne Pasaban

Werd in 2010 de eerste vrouw die alle 14 bergen van 8000 meter of hoger had beklommen.

9. Blaise Metreweli

Werd eind 2025 als eerste vrouw de hoogste baas van de Britse geheime dienst MI6. In de films van James Bond wordt de baas van deze inlichtingendienst aangeduid als 'M'.

10. Keiko Fukuda

Werd de eerste en enige vrouw in de geschiedenis die de 10e dan zwarte band in judo behaalde.

8. 10 over de achtste

De letter H is de achtste letter van het alfabet.

1. H-reflex

Afkorting van Hoffmann's reflex: een spierreflex die voornamelijk wordt uitgevoerd door de sacrale ruggenmergzenuw S1.

2. Gebouw H

Een van de gebouwen in het voormalige zenderpark Radio Kootwijk. Het had bij de bouw de functie van pension als 'tehuis voor ongehuwde ambtenaren'.

3. HHhH

De titel van dit oorlogsdrama is een afkorting voor Himmlers Hirn heißt Heydrich (Himmlers hersenen heten Heydrich), een grap over nazi-leider Reinhard Heydrich die naar verluidt in nazi-Duitsland werd verspreid.

4. H-versnellingsbak

Schakelauto's hebben meestal een H-versnellingsbak, waarbij het schakelen gebeurt in de vorm van de letter 'H' in deze volgorde: linksvoor, linksachter, rechtsvoor, rechtsachter.

5. H-deletie

Term voor het laten vallen van de h op plaatsen waar die oorspronkelijk wel voorkwam. Als een woord, beginnend met een h, wordt voorafgegaan door een woord eindigend op een medeklinker, kan de h al snel verdwijnen en wordt de klinker met de laatste letter van het vorige woord verbonden. Bijvoorbeeld 'keb genuis' in plaats van 'ik heb geen huis'.

6. L'histoire d'Adèle H.

Historische film van François Truffaut over Adèle Hugo, dochter van schrijver Victor Hugo. Haar obsessieve onbeantwoorde liefde voor een legerofficier leidt tot haar ondergang.

7. H-Bahn

Afkorting van Hängebahn: een automatisch monorailsysteem in de Duitse steden Dortmund en Düsseldorf. Afhankelijk van de vraag rijden de voertuigen met een vaste dienstregeling of via oproep. Dat laatste is vergelijkbaar met een lift, met drukknoppen bij de haltes en in de cabine.

8. Vitamine H

Andere benaming voor biotine, een van de B-vitaminen. De H staat voor het Duitse 'Haar' en 'Haut'.

9. Junior H

Studionaam van de Mexicaanse singer-songwriter Antonio Herrera Pérez. Hij wordt beschouwd als een vooraanstaand artiest in de 'corridos tumbados'-beweging, die hij populair heeft gemaakt.

10. De H van Humboldt

Jeugdboek over Wilhelm Friedrich Alexander von Humboldt. In de inleiding wordt over hem gezegd: "... een nieuwe vriend. Hij is al 150 jaar dood maar je kan je er nog altijd goed mee amuseren."

9. Groentjes

Personages met een groene kleur.

1. Kermit de Kikker

Bekend personage uit de Muppetshow. In het lied 'It's not easy bein' green' vindt hij zijn groene kleur eerst maar gewoontjes, tot hij ontdekt dat het ook de kleur is van veel moois.

2. Elphaba

Groene heks uit de Broadwaymusical Wicked, een prequel op 'The wizard of Oz', waarin Elphaba voorkomt als de 'Wicked Witch of the West'. Glinda, een andere heks, geeft haar een makeover om haar populair te maken.

3. Shrek

Groene oger uit de gelijknamige animatiefilm. Door prinses Fiona te kussen, die door een vloek ook in een oger is veranderd, heft hij haar vloek op. Ze blijft echter een oger, waardoor ze nog aantrekkelijk is voor Shrek. Daarop treden ze samen in het huwelijk.

4. De Grinch

Dit groene personage uit een kerstfilm steelt in een dorp alle kerstcadeaus, boos om het feit dat Kerstmis alleen nog maar om cadeautjes draait. Daarop komen de dorpelingen tot inkeer en zien ze in dat het feest te commercieel is geworden en klinkt toch nog vrolijk kerstgezing.

5. Dipsy

Groengekleurde Teletubbie. Hij draagt vaak een grote hoed met een zwart-witpatroon dat eruit ziet als een koeienvel.

6. Barbalala

In de animatieserie Barbapapa is zij een groen meisje dat van muziek houdt. De Barbapapa's kunnen elke gewenste gedaante aannemen en roepen dan eerst: 'Huup, huup, Barbatruc'.

7. Yoda

Personage uit Star Wars: een groene Jedimeester. Hij heeft de neiging om steeds het lijdend voorwerp voor onderwerp en persoonsvorm te plaatsen: "Destroy the Sith we must" in plaats van 'We must destroy the Sith'.

8. Yoshi

Groen fantasiedier in Nintendo-spellen, dat alles wat hij inslikt verandert in een ei. Dat ei gebruikt hij vervolgens als wapen om mee te gooien.

9. Flubber

Groene materie, per ongeluk ontstaan bij een experiment in de film Flubber. Het goedje blijkt uitermate elastisch te zijn en kan objecten laten vliegen.

10. Broer

Langharig bol figuur met groene kleur, die samen met Geel een van de Grobbebollen is uit de serie Tita Tovenaar en daarin oorspronkelijk in een grot woonde. Later waren ze te vinden in de Efteling: de wereld vol wonderen.

10. Voert bisschop op het eerste vlak

Oldenzaal. Het stadswapen bestaat uit vier vlakken, met linksboven een bisschop.

1. Hermanna Molkenboer-Trip

Was directrice van een textiel fabriek voor stoffen voor reformkleding, zoals eurekastof. Deze reformkleding was een alternatief voor het korset.

2. Boeskoolmenneke

Toen dit beeld van een mannetje met een enorme witte kool (boeskool) in 2014 werd gestolen, werd een houten replica op de sokkel geplaatst, waarbij grappenmakers een tuinkabouter plaatsten met de tekst: 'Boeskoolmenneke onze pracht, kom maar terug ik houd de wacht'.

3. Willem Vleertman

Postmeester uit Oldenzaal die zijn levensverhaal te boek stelde. Het leken eerst sterke verhalen, maar bij controle bleken ze allemaal op waarheid te berusten.

4. Johannes Kistemaker

Toen het stadsbestuur in 1860 de Marktsteen ergens wilde begraven, was Johannes Kistemaker, bisschop van Curaçao, net in de stad. Hij sprak de bevolking toe: "Jongs, jongs, den steen waarop wie zoovöll boksen versletten hebt, zolt ze nich in den grond graven". De bevolking kwam toen in opstand en het besluit werd teruggedraaid.

5. Plechelmus

De Plechelmustoren heeft een beiaard van 49 klokken, waaronder zes luidklokken: zes oudere (de Maria, de Beatrix, de Appolonia, de Henriëtte en de Everdina) en een uit 2020: de Plechelmus.

6. Erna Zwiers

Won als rolstoelbasketballer met het damesteam drie keer goud op het EK en eenmaal zilver op de Paralympische Spelen in Atlanta in 1996. Toen ze in de Grootestraat plaquettes in het wegdek zag liggen ter ere van lokale sporthelden als Hennie Kuiper en Ellen van Langen, dacht ze: "Waarom lig ik hier niet?"

7. Heks'nkaas

De producent van deze kaassmeerdip spande een zaak aan tegen concurrenten met een soortgelijk product. Het Europees Hof van Justitie oordeelde echter dat een smaak niet auteursrechtelijk kan worden beschermd.

8. Jan Marijnissen

Deze voormalige SP-leider zat op kostschool in Oldenzaal. De maaltijden op maandag sloeg hij echter over, omdat ze dan altijd macaroni kregen met randjes kaas die de week ervoor van de plakken waren afgesneden. Hij vond het "niet te vreten".

9. Toversichtbrieven

Bedoeld als rechtsbescherming voor handelaren die in het buitenland stierven. Hun nalatenschap werd door middel van toversichtbrieven onderling geregeld. Toversicht komt van het Duitse Zuversicht, dat 'rotsvast vertrouwen' betekent.

10. Sanne Weversrotonde

Deze rotonde in Oldenzaal werd naar Sanne Wevers genoemd na haar gouden medaille evenwichtsbalk op de Olympische Spelen van 2016, waarvoor ze tevens geridderd werd.

11. Met talloze pennen in het graf

Annie M.G. Schmidt. Veel mensen steken als eerbetoon een pen in haar graf. Daarnaast beheerste Annie veel genres.

1. Wim Hora Adema

Indertijd eindredactrice van de jeugdpagina van Het Parool, die Annie's talent ontdekte. Op haar aandringen gaat Annie, aanvankelijk werkzaam als documentaliste bij de krant, versjes en verhaaltjes schrijven.

2. Opwaartsche Wegen

In dit blad debuteerde Annie M.G. Schmidt met twee gedichten. Een ervan, 'Herinnering', begint zo: 'Ik heb jou eens ontmoet in achttien-zeven/Of achttienhonderd-acht, zoo ongeveer.../In elk geval was 't in een vorig leven/En aan je oogen kende ik je weer.'

3. Dikkertje Dap

Kinderversje over een jongetje dat elke ochtend een giraf in Artis bezoekt. Hij laat onder meer zijn rode regenlaarsjes zien en vertelt dat hij al drie letters kan spellen. De giraf staat hier verstoeld van.

4. Mary Dorna

Was schrijfster van cursiefjes tijdens het interbellum, die op ironische toon de bekrompen en huichelachtige omgangsvormen in het bourgeoisie milieu aan de kaak stelde. Ze wordt gezien als een voorloper van Annie M.G. Schmidt, die ze zichtbaar heeft beïnvloed.

5. In Holland staat een huis

Populair radiohoorspel uit de jaren vijftig. Coen Flink had met een gastrol als assistent-boekverkoper de eerste homoseksuele rol op de Nederlandse radio.

6. De vogels van Holland

In 1956 opende het allereerste Eurovisie Songfestival met 'De vogels van Holland', gezongen door Jetty Paerl en geschreven door Annie M.G. Schmidt en Cor Lemaire.

7. Tante Patent

Kinderboek van Annie M.G. Schmidt over een keurige tante die een Batavier te logeren krijgt die het leventje van de hele stad op zijn kop zet. Om haar gezicht te redden zegt de tante dat het haar neef is, die voorzitter is van de Impulsieve Beweging. Die beweging slaat aan, omdat iedereen dat primitieve gedrag wel leuk blijkt te vinden.

8. Hendrik Haan

Lied over een man uit Koog aan de Zaan die de kraan open had laten staan. Dat verhaal wordt bij het doorvertellen alsmear verder opgeblazen, totdat het op het eind lijkt alsof de hele stad verdronken is.

9. Wosjni Novgarad

Lied waar een gezelschap in een sledetocht door winters Rusland plots achtervolgd wordt door wolven. In tegenstelling tot een soortgelijk lied van Drs P een paar jaar later (Dodenrit) loopt het ditmaal wél goed af.

10. Alle verhalen eindigen gelukkig

Verwijst naar een citaat van Annie M.G. Schmidt: 'Alle verhalen eindigen gelukkig, als je maar op tijd stopt.'

12. Spilplaatsen

Plaatsen in een cirkel rondom Assen. Om rond te komen, moest er ook in het buitenland gezocht worden.

1. Schiermonnikoog

Hier zijn de stemmen bij landelijke verkiezingen als eerste geteld, gaan de monniken in een grijze pij gekleed en kent men het volksfeest Kallemooi waarbij een levende haan drie dagen lang in een mand in een 20 meter hoge mast wordt gehangen.

2. Eemshaven

Kent *tax free* minicruises 'Butterfahrten', heeft een kopstation en had vroeger de veerdienst naar Noorwegen met de MS Romantika.

3. Emden

Protestanten konden er asiel zoeken want de stad viel buiten de jurisdictie van de katholieke heersers; heeft een harpij in het stadswapen en het Nesserlander hoofd is een palissade van eikenstammen in de Dollard.

4. Papenburg (D)

Met opzettelijk gemankeerde testbaan zodat autofabrikanten hun producten kunnen testen; waar schepen achterstevoren naar zee worden geleid en waar straatnamen de aanduiding links of rechts hanteren, afhankelijk van hun positie ten opzichte van het kanaal.

5. Haren (Ems) (D)

Na de Tweede Wereldoorlog door de Britse bezettingsmacht omgedoopt tot Maczków (vernoemd naar generaal Stanisław Maczek); die langgerekte ruiten waren er eigenlijk niet; toen de ouders van twee broers hun gouden huwelijk vierden, kwamen zij hun belofte na en doneerden de helft van de bouwkosten van de St. Martinuskerk.

6. Coevorden

Heeft etymologisch dezelfde wortels als Oxford; werd na verovering door 'Bommen Berend' ontzet met behulp van een zelfgemaakte kaart; kende het ijzerkoekenoproer van 1770.

7. Giethoorn

Geboorteplaats van Jonnie Boer; de Gieterse bok is een soort boot; Haanstra's film Fanfare speelt er.

8. Lemmer

Met de 'Beer van Lemmer' Rintje Ritsema; vaarwaters werden er met kettingen afgesloten en met 55 jaar is Rinze Visser het langstzittende gemeenteraadslid.

9. Bolsward

Het beeld Onze-Lieve-Vrouwe van Sevenwouden; stadsrechten door te praten als Brugman; fontein in de vorm van een vleermuis.

10. Dokkum

‘Dokkumer koffie’ met een scheut berenburg en slagroom; halve maan in stadswapen; keerpunt in de Elfstedentocht.

13. Rijk aan goud en boogschutters

Koesj, het koninkrijk in het huidige zuidelijk Egypte en Noord-Soedan, stond bekend om zijn goud en bedreven boogschutters. Het ontstond toen het faraonische Egyptische Nieuwe Rijk in verval raakte.

1. Nastasen

Het graf van deze koning nabij Nepata staat grotendeels onder water. Er was een duik voor nodig om resten bladgoud te vinden (na eerdere plunderingen) die naar zijn macht verwijzen.

2. Tantamani

Deze koning liet een stele vervaardigen met daarop twee slangen, die Egypte en Koesj vertegenwoordigen. In een droom had hij gezien dat hij die twee zou leiden.

3. Djebel Barkal

Heilige berg en religieus centrum van Koesj, beschouwd als de geboorteplaats van de goden en de plaats van de schepping. Men geloofde dat de god Amon erin huisde.

4. Taharqa

Hij verklaart expliciet in Stela V, regel 15, dat hij zijn voorganger na diens dood opvolgde met de volgende woorden: “Ik ontving de kroon in Memphis nadat de valk naar de hemel was gevlogen.”

5. Musawwarat es-Sufra

Groot Meroïtisch tempelcomplex in het huidige Soedan, daterend uit de 3e eeuw voor Christus met opmerkelijk veel afbeeldingen van olifanten.

6. Senkamanisken

Een hiëroglifische inscriptie beschrijft de rol van de god Amon bij de keuze van Senkamanisken als koning: ‘Ik kende je in het zaad, toen je nog in de eikel was, dat je heer zou worden’.

7. Amanisjacheto

Heerseres, vooral bekend om haar verzameling sieraden die in 1834 uit haar piramide werd gestolen door 10.

8. Meroë

Na de plundering van de vroegere hoofdstad Napata door Egyptische troepen verplaatste de machtszetel zich naar Meroë.

9. Amanirenas

Haar minachting voor de Romeinse keizer liet zij blijken toen zij het hoofd van een standbeeld van Augustus afhakte en het liet begraven onder de ingang van haar paleis, zodat iedereen die Koesj binnenkwam over het hoofd van de keizer zou lopen.

10. Giuseppe Ferlini

Italiaans archeoloog en schatzoeker die meer dan 40 piramiden in het huidige Soedan verwoestte in zijn zoektocht naar verborgen schatten, vaak door de top ervan op te blazen.

14. Werkten zonder muziekkamer

Tijdens de Tweede Wereldoorlog weigerde een aantal Nederlandse componisten principieel lid te worden van de Nederlandsche Kultuurkamer.

1. Leo Smit

Eerste student aan het Amsterdams Conservatorium die cum laude afstudeerde.

2. Marius Flothuis

Schreef ruim honderd composities, in vrijwel elk genre, met uitzondering van opera.

3. **Rudolf Escher**

Bij het bombardement van Rotterdam op 14 mei 1940 werd het gehele werk van Rudolf George Escher vernietigd alsmede woning en bezittingen.

4. **Jan van Gilse**

Voorvechter van auteursrechten (BUMA/STEMRA) en verzetsman moest voortdurend onderduiken en stierf voor het einde van de oorlog. Om zijn nabestaanden veilig te houden werd hij onder een andere naam begraven.

5. **Andrée Bonhomme**

Weigerde niet-Joodverklaring te ondertekenen én nam ontslag toen alle leden van het Maastrichts Symphonie Orkest 'automatisch' lid werden van de Kultuurkamer.

6. **Lex van Delden**

Pseudoniem van Alexander Zwaap, die zich na de oorlog onder zijn geuzennaam in de muziekwereld stortte.

7. **Bob Hanf**

Had persoonsbewijs met andere naam en weigerde zich aan te passen aan de Duitse bezetting: hij droeg geen davidster, liep gewoon over straat en ging naar de kroeg.

8. **Johanna Bordewijk-Roepman**

Begon met componeren toen ze voor haar zoontje muziek schreef bij het versjesboek *Mijn eigen tuintje* van Rie Cramer. Ze had geen opleiding in die richting maar bleek talentvol en ambitieus.

9. **Henriëtte Bosmans**

Biseksuele componiste die als half joodse door de bezetter werd aangeduid als 'Joodsch geval'.

10. **Fania Chapiro**

Bij het vergissingsbombardement op het Bezuidenhout op 3 maart 1945 zijn al haar werken verloren gegaan. Na de oorlog is ze doorgegaan met componeren.

15. 2025

1. **Efteling Grand Hotel**

Ter ere van de opening van het hotel werd 's werelds langste strik aan de façade gehangen.

2. **Damesportret**

Het door de nazi's geroofde schilderij van Vittore Ghislandi werd teruggevonden nadat het hangend boven een bank op een makelaarssite in Argentinië werd gespot.

3. **Ronin**

Afrikaanse reuzenrat die een plek in het Guinness Book of Records veroverde door meer dan 100 mijnen op te sporen.

4. **Dieuwertje Blok**

Merel Westrik draagt tijdens het Sinterklaasjournaal een kettinkje met de letter 'D' als eerbetoon aan de in maart overleden voormalige presentatrice.

5. **Bram**

Probleemwolf, komend uit Duitsland die voor gevaarlijke situaties zorgde door incidenten met mensen en dieren.

6. **Marjolein Faber**

Met betrekking tot haar afscheid als minister stelde Faber: "Ik was beleid."

7. **Calibri**

De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Marco Rubio wil het door ambtenaren gebruikte schreefloze lettertype Calibri vervangen door Times New Roman (met schreef), omdat Calibri te woke zou zijn.

8. **Jane Birkin**

Haar originele Hermès-tas ging bij Sotheby's voor een recordbedrag onder de hamer. Het ontwerp voor de tas, die groot genoeg was voor scripts en luiers, werd destijds getekend in het vliegtuig op een spugzakje.

9. **Ramses II**

Bezoekers van het dit jaar geopende Groot Egyptisch Museum in Caïro zien geregeld het waterbassin rondom het beeld van Ramses II over het hoofd, wat zorgde voor menig nat pak.

10. **Vrijheid, gelijkheid, zusterschap**

Dit hoopvolle protestlied van Sophie Straat droomt van een Nederland waarin onder andere AZC's verleden tijd zijn. Het nummer bereikte de eerste plaats in de Nederlandse Spotify-hitlijsten.